

VASA UNIVERSITET

Filosofiska fakulteten

Noora Riikola

Klasstandem som undervisningsmetod i det andra inhemska språket

Deltagarnas förväntningar och erfarenheter

Kandidatavhandling i svenska språket

Vasa 2013

INNEHÅLL

TABELLER	2
TIIVISTELMÄ	3
1 INLEDNING	5
1.1 Syfte	5
1.2 Material	6
1.3 Metod	7
2 BAKGRUND FÖR KLASSTANDEMKURSEN	9
2.1 Andraspråksinläring och -undervisning	9
2.2 Samlokaliserade skolor och språkkontakt	10
2.3 Tandeminläring och klasstandem	11
3 DELTAGARNAS KONTAKTER TILL DET ANDRA INHEMSKA SPRÅKET	14
3.1 Språkanvändning i gymnasiet	14
3.2 Språkanvändning på fritiden	15
3.3 Medieanvändning på olika språk	18
4 DELTAGARNAS ÅSIKTER FÖRE OCH EFTER KLASSTANDEMKURSEN	21
4.1 Orsaker att delta i klasstandemkursen	21
4.2 Förväntningar på kursen	23
4.3 Positiva och negativa erfarenheter av kursen	25
4.4 Språkutveckling i olika delområden	28
4.5 Sammanfattning	31
5 SLUTDISKUSSION	33
LITTERATUR	35

BILAGOR

Bilaga 1. Enkät 1 före klasstandemkursen	37
Bilaga 2. Enkät 2 efter klasstandemkursen	39

TABELLER

Tabell 1. Språkanvändning i gymnasiet	15
Tabell 2. Språkanvändning på fritiden i olika platser	16
Tabell 3. Språkanvändning på fritiden med andra människor	17
Tabell 4. Medieanvändning på olika språk i traditionell media	19
Tabell 5. Medieanvändning på olika språk på internet	20
Tabell 6. Orsaker att delta i klasstandemkursen	21
Tabell 7. Orsaker att delta i klasstandemkursen enligt könen	22
Tabell 8. Förväntningar på kursen	23
Tabell 9. Förväntningar på kursen enligt könen	24
Tabell 10. Utveckling i talproduktion	29
Tabell 11. Utveckling i läsförståelse	30
Tabell 12. Utveckling i medvetenhet om språk	31

VAASAN YLIOPISTO**Humanistinen tiedekunta**

Tekijä:	Noora Riikola
Kandidaatintutkielma:	Klasstandem som undervisningsmetod i det andra inhemska språket Deltagarnas förväntningar och erfarenheter
Tutkinto:	Humanististen tieteiden kandidaatti
Oppiaine:	Ruotsin kieli
Valmistumisvuosi:	2013
Työn ohjaaja:	Katri Karjalainen

TIIVISTELMÄ:

Tutkimukseni on osa *Luokkatandem – Tutkimus- ja kehittämistyötä toisen kotimaisen kielen opetuksessa* -hanketta, joka on ensimmäinen suomalainen luokkatandemia kielenoppimismenetelmänä tutkiva projekti. Tutkimuksessani vertailen Vaasan lyseon lukion ja Vasa gymnasiumin abiturienttien odotuksia ja kokemuksia vapaaehtoisesta luokkatandemkurssista sekä sukupuolten välisiä eroja odotuksissa ja kokemuksissa. Lisäksi selvitän, mitä kieliä abiturientit käyttävät eri tilanteissa ja eri ihmisten kanssa ja miksi he ovat valinneet kyseisen kurssin.

Tandemoppimisen tavoitteena on kielenoppiminen aidoissa vuorovaikutustilanteissa äidinkielen puhujan kanssa. Kaksi henkilöä, joilla on eri äidinkielet, muodostavat parin, jonka osapuolet käyttävät ja kehittävät viestinnällisiä taitojaan toisessa kielessä. Molempien tehtävänä on toimia niin oppijana kuin kielellisenä mallina ja apuna parilleen.

Aineistonani käytän abiturienttien vastauksia kahteen kyselylomakkeeseen, jotka on kerätty *Luokkatandem*-hankkeen toimesta syksyllä 2012. Käytän niin omia kuin lomakkeissa olevia kategorioita, joiden tuloksia vertailen ja analysoin kvalitatiivisia tutkimusmenetelmiä apuna käyttäen.

Tutkimuksessani ilmeni, että ruotsinkieliset käyttävät enemmän toista kotimaista kieltään lukiossa, vapaa-ajalla ja eri viestintävälineissä kuin suomenkieliset. Kuitenkin molemmat kieliryhmät käyttävät eri viestintävälineissä enemmän vierasta kieltä kuin toista kotimaista kieltään. Suurin osa ryhmästä on valinnut kurssin kielellisistä syistä ja eniten tavoitteita on asetettu suulliseen kielenkäyttöön. Kurssista ryhmällä on enemmän myönteisiä kuin kielteisiä kokemuksia. Suomenkieliset ovat kokeneet myönteiseksi luokkahuoneen ulkopuolella järjestetyt oppitunnit, kun taas ruotsinkieliset ovat kokeneet saaneensa puhua tandemkieltä. Kävi myös ilmi, että vain tytöt (25 %) ovat kokeneet parityöskentelyn negatiivisena.

NYCKELORD: klasstandem, tandeminläarning, språkinläarning, språkundervisning, det andra inhemska språket

1 INLEDNING

Jag blev intresserad av klasstandem efter att jag deltog i en likadan inläringssituation som kallas FinTandem. FinTandem är en form av tandeminläring som är en inläringssituation där två människor bildar ett par och lär sig varandras modersmål genom kommunikation (FinTandem 2013b & c). Eftersom jag har tyckt om att lära mig språk på detta sätt blev jag också intresserad av klasstandem och hur det fungerar. Situationen där elever eller studerande från olika språkgrupper lär sig varandras modersmål i samspel med varandra i en klassrumssituation kallas klasstandem (Pörn 2012). Med modersmålet menar jag här och härfter språket som barnet tillägnar sig först (jfr Abrahamsson 2009: 13).

Jag undersöker förväntningar och erfarenheter av en frivillig klasstandemkurs hos finsk- och svenskspråkiga kursdeltagare som studerar sitt sista år i Vaasan lyseon lukio och Vasa gymnasium. Min undersökning är en del av projektet *Klasstandem – Ett forsknings- och utvecklingsprojekt inom undervisningen i det andra inhemska språket*, som började 2012 och kommer att avslutas 2015. Målet med projektet är att ”utveckla språkpedagogiska modeller för språkligt blandade elevgrupper inom ramen för undervisningen i det andra inhemska språket”. (Pörn & Karjalainen 2012: 1) Projektet är den första större undersökning om klasstandem i Finland. Eftersom klasstandem inte har forskats i tidigare i Finland, är det viktigt att undersöka olika aspekter av den för att kunna utveckla metoden.

1.1 Syfte

Mitt huvudsyfte är att jämföra språkgruppernas (finskspråkigas och svenskspråkigas) samt flickors och pojkars förväntningar och erfarenheter av klasstandemkursen. Som delsyfte tar jag reda på hurdana kontakter informanterna har till det andra inhemska språket och andra språk och finns det skillnader mellan språkgrupperna, samt varför

informanterna har valt att delta i den frivilliga klasstandemkursen och finns det skillnader i orsakerna mellan språkgrupperna och könen.

Baserat på mina syften har jag formulerat tre forskningsfrågor:

- 1) Hurdana förväntningar och erfarenheter har informanterna och finns det skillnader mellan finsk- och svenskspråkiga eller mellan könen?
- 2) Hurdana språkkontakter har informanterna och finns det skillnader mellan finsk- och svenskspråkiga?
- 3) Varför har informanterna valt att delta i den frivilliga klasstandemkursen och finns det skillnader mellan finsk- och svenskspråkiga eller mellan könen?

Jag antar att informanterna förväntar sig att få tala tandemspråket. Jag antar också att informanterna kommer att ha goda erfarenheter av kursen eftersom de har fått tala tandemspråket och blivit bättre i språkanvändning samt fått ett mer omfattande ordförråd. Dessa antaganden baserar sig på resultaten av ett tidigare försök av klasstandemkursen i Vasa 2009–2010. Det är samma skolor och lärare som i min undersökning som har prövat på klasstandem tidigare. Ur studerandes synvinkel har den bästa nyttan av kursen varit att de har fått tala tandemspråket. Utöver detta tyckte de att ordförrådet har utvecklats och att de har lärt sig språkanvändning. (Fintandem 2013a)

1.2 Material

Min undersökning är en del av projektet *Klasstandem – Ett forsknings- och utvecklingsprojekt inom undervisningen i det andra inhemska språket*, som började i augusti 2012 och kommer att avslutas i juli 2015. Mitt material har samlats in inom projektet av forskare och forskningsassistenter under höstterminen 2012 i Vasa. Det finns olika slags material inom projektet, bland annat videoinspelningar, studerandeintervjuer och enkäter. (Pörn & Karjalainen 2012: 1) Av dessa använder jag i min undersökning två enkäter som informanterna i Vaasan lyseon lukio och Vasa

gymnasium har svarat på i början och i slutet av klasstandemkursen på hösten 2012. Som material använder jag alltså informanternas svar på enkäterna (se bilaga 1 & 2). Båda enkäterna innehåller både öppna frågor och flervalsfrågor. Enkäterna för finskspråkiga och svenskspråkiga är likadana, dvs. att abiturienterna har svarat på samma frågor oberoende av i vilken skola de går i och vilket modersmål de har.

I kursen har deltagit 26 abiturienter varav hälften (13) har finska som modersmål och hälften (13) svenska som modersmål. Fler flickor än pojkar har deltagit i kursen. Antalet finskspråkiga flickor är 10 och pojkar 3 när svenskspråkiga flickornas antal är 7 och pojkarnas 6. Det finns en finskspråkig flicka och en finskspråkig pojke som har svarat bara på den ena enkäten (se bilaga 1). Jag tar dem ändå med i min undersökning eftersom jämförelser som jag gör är inte på en individuell nivå utan jag jämför svaren i grupper vilket betyder att det påverkas inte av att dessa två inte har svarat på den andra enkäten.

1.3 Metod

I min undersökning använder jag kvalitativ metod. Introspektion hör till kvalitativ metod och det är en undersökning där forskaren ber informanter att tänka efter sina egna erfarenheter, t.ex. av olika språkinläringssituationer eller av olika kulturmöten (Kalaja, Alanen & Dufva 2011: 18). I min undersökning tar jag reda på informanternas förväntningar och erfarenheter av klasstandemkursen, dvs. deras egna erfarenheter av kursen och jämför språkgruppernas samt flickornas och pojkarnas förväntningar och erfarenheter. Klasstandemkursen är språkinläring i det andra inhemska språket där språkgrupperna samtidigt möter varandras kultur. Som bakgrund för undersökningen presenterar jag informanternas språkkontakter och språkanvändning.

I informanternas språkkontakter och i språkutvecklingen efter kursen använder jag samma kategorier som enkäterna har i flervalsfrågorna och räknar informanternas svar i varje kategori som jag sedan jämför och analyserar. (se bilaga 1; del 1, fråga 2 & 4 samt

bilaga 2; fråga 2 för kategorierna) För att utreda varför informanterna har valt kursen samt deras förväntningar på kursen och erfarenheter efter kursen använder jag mina egna kategorier. Mina egna kategorier har jag formulerat utgående från informanternas svar på de öppna frågorna. Jag har valt kategorierna på det sättet att alla svar kommer med och kategoriserat varje kännetecknande svar i sin egen kategori. Efter kategoriseringen jämför jag språkgruppernas samt flickornas och pojkarnas svar. I huvudsak tar jag fram de motiveringar och åsikter där det förekommer största skillnader mellan språkgrupperna och könen. Alla kategorier som jag använder i min undersökning presenterar jag senare i analysen (kapitel 3 & 4).

I frågorna kan någon ha nämnt flera gånger någon aspekt som hör under samma kategori men jag kategoriserar det som en gång i den frågavarande kategorin. Ändå tar jag med alla motiveringar och åsikter som informanterna har nämnt trots att jag har kategoriserat det som en gång i kategorin.

Nackdelen med att arbeta med enkäter är att man inte vet hur allvarligt informanterna tar undersökningen och hur ärliga de är med sina svar. Det kan också hända att informanterna inte svarar på alla frågorna i enkäten (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 1997: 182) Dessa faktorer kan påverka resultaten i min undersökning.

Jag använder kvantitativa drag i min undersökning då jag presenterar mina tabeller numeriskt men jag analyserar tabellerna ändå kvalitativt. Att göra hela analysen med kvantitativ metod är inte ett lika bra sätt att analysera materialet enligt min åsikt, dvs. analysera och beskriva svaren numeriskt eftersom syftet med kvantitativ metod är någonslags generalisering som behöver en omfattande förfrågning. (Kalaja, Alanen & Dufva 2011: 19) Mitt material är inte så omfattande att man skulle kunna generalisera slutsatsen.

2 BAKGRUND FÖR KLASSTANDEMKURSEN

På klasstandemkursen lär båda språkgrupperna, dvs. finskspråkiga och svenskspråkiga, sitt andra inhemska språk och därför förklarar jag vad andraspråksinläring är men tar också fram vilka mål andraspråksundervisning har i Finland i avsnitt 2.1. I avsnitt 2.2 berättar jag kort om samlokaliserade skolor eftersom de två gymnasier, där denna undersöknings informanter studerar, verkar på samma campus. I samma avsnitt förklarar också jag vad jag anser med språkkontakter. För att kunna förstå vad klasstandem handlar om berättar jag om tandem och tandeminläring och därefter om klasstandem i avsnitt 2.3.

2.1 Andraspråksinläring och -undervisning

Enligt Abrahamsson (2009: 14) är andraspråk ”ett språk som lärts in i den miljö där språket används och fungerar som huvudsakligt kommunikationsspråk”. Däremot lärs främmande språk inte in på ett likadant, naturligt sätt i den miljön där språket används utan t.ex. i skolan eller på språkkurser (Abrahamsson 2009: 14–15). Vilketdera språket av Finlands två nationalspråk man har som det andra inhemska språket avgörs enligt vilket språk man har fått sin skolbildning på. Detta betyder att för dem som har finska som skolbildningsspråk är det andra inhemska språket svenska och för dem vars skolbildningsspråk är svenska är det andra inhemska språket finska (Aalto-yliopisto 2013). Inläringen av t.ex. det andra inhemska språket betyder att man lär sig språkets strukturer och regler i en klassrumsmiljö (Abrahamsson 2009: 15–16).

I svenska gymnasier i Finland undervisar man det andra inhemska språket finska. Målet med undervisningen i det andra inhemska språket i svenska gymnasier är att ge goda kunskaper i finska för kommande studier i högskolor och yrkesskolor. Studerandenas kunskaper och färdigheter i finska fördjupas samt deras medvetenhet om kulturen, samhället och språkets olika betydelser och funktioner fördjupas. Tvåspråkiga studerande måste ges möjlighet för en modersmålsinriktad kurs. (Utbildningsstyrelsen

2003: 86) Målet med undervisningen i det andra inhemska språket svenska för finskspråkiga studerande i finska skolor är att utveckla svenska språket och dess användning samt utveckla medvetenhet om nordiska samhällena och kulturerna. Studerande ges också kunskaper om det tvåspråkiga landet Finland. (Utbildningsstyrelsen 2003: 94) I klasstandemkursen nås mål om undervisning i det andra inhemska språket med att kursdeltagarna lär och utvecklar inte bara det muntliga utan också det skriftliga i språket samt fördjupas deras medvetenhet om kultur under kursen.

Oberoende går man på ett svenskspråkigt gymnasium eller på ett finskspråkigt gymnasium i Finland ordnas det lika många kurser av det andra inhemska språket för studerande. För dem som studerar det andra inhemska språket som A-lärokurs eller som ett modersmålsinriktad lärokurs ordnas 6 obligatoriska kurser och två fördjupade kurser. Däremot har B1-lärokurs studeranden 5 obligatoriska kurser och 2 fördjupade kurser i det andra inhemska språket. (Utbildningsstyrelsen 2003: 86–100)

2.2 Samlokaliserade skolor och språkkontakt

De två gymnasier som jag koncentrerar mig på i min undersökning är Vaasan lyseon lukio och Vasa gymnasium, som är lokaliserade under samma tak och verkar på samma campus i Vasa, dvs. att campuset är ett samlokaliserat gymnasium (Pörn & Karjalainen 2012: 2). Samarbetet mellan två skolor kan variera i en samlokaliserad skola. I Finland där det finns över 20 samlokaliserade skolor, delar några skolor t.ex. matsalar och gymnastiksalar eller har gemensamma aktiviteter. Det finns också sådana samlokaliserade skolor som inte har något samarbete mellan språkgrupperna. (Sahlström, From & Slotte-Lüttge 2013: 323) Det tvåspråkiga gymnasiecampuset Lykeion Vasa är det första tvåspråkiga gymnasiecampuset i Finland. Trots att skolorna verkar på samma campus är de ändå två separata skolsystem (Pörn & Karjalainen 2012: 2, se även Sahlström m.fl. 2013: 335), eftersom enligt Finlands lag om grundläggande utbildning 4 § 2 mom. måste de två språkgruppernas undervisning arrangeras skilt. Det

att gymnasierna verkar på samma campus möjliggör samarbetet över språkgränsen. (Pörn & Karjalainen 2012: 2) Därför har det varit möjligt att samordna undervisningen och ordna en klasstandemkurs för studerande från olika språkgrupper och framkalla språkkontakter mellan eleverna.

Språkkontakt betyder samtidig språkanvändning av minst två olika språk på samma plats (Thomason 2001: 1). *Språkhus* och *Språkmöten* är två fallstudier om språkkontakter. I fallstudien *Språkhus* har man undersökt två svenskspråkiga barn och i den större fallstudien *Språkmöten* har man undersökt två finskspråkiga elever från Vaasan lyseon lukio och två svenskspråkiga elever från Vasa gymnasium alltså samma skolor som är med i min studie. I dessa studier är man intresserad av att med hjälp av videoinspelningar få fram om det förekommer ändringar i användningen av eller orientering mot det andra inhemska språket efter samlokalisering av en svenskspråkig och en finskspråkig skola. (Sahlström m.fl. 2013: 332–333)

De två fallstudierna har kommit fram till sex huvudresultat varav jag presenterar de fyra som berör gymnasieelevernas språkkontakter. 1) Det finns nästan ingen språkkontakt mellan eleverna från olika språkgrupper i den samlokaliserade skolan. 2) Svenskspråkiga gymnasieelevernas språkanvändning i finska har ökat medan finskspråkiga gymnasieelevernas språkanvändning i svenska är litet, dvs. det har inte förekommit skillnader i deras användning av svenska. 3) Speciellt svenskspråkigas, men också finskspråkigas, språkliga medvetenhet samt orientering mot språk och kultur har ökat. 4) De svenskspråkiga gymnasieeleverna är skeptiska mot finskspråkiga och är emot samarbete med finskspråkiga i vissa fall medan finskspråkiga upplever svenskspråkigas kultur och svenska språket positivt. (Sahlström m.fl. 2013: 334–335)

2.3 Tandeminläring och klasstandem

Tandeminläring har sina rötter i år 1963 vid ett ungdomsbyte, där ungdomarna var tysk- och franskspråkiga (Pelz 1995: 5 via Karjalainen 2011: 27). Idén med tandem är

att två människor som har olika modersmål och vill lära sig varandras språk bildar ett par. Partnerna lär sig varandras modersmål genom att de turvis talar båda språken och inte blandar dem, dvs. att partnerna talar samma språk på en gång. Båda fungerar turvis som inlärare och som språklig modell på eget modersmål. (Karjalainen 2011: 1)

Det finns två principer i tandeminläring som deltagarna måste följa för ett framgångsrikt samarbete och som gäller alla tandemformer, t.ex. klasstandem (Karjalainen 2011: 27). Den första är principen om autonomi där båda deltagarna bestämmer sina egna inlärningsmål, på vilket sätt de vill lära sig tandemspråket och hur de vill att deras partner stöder dem. Tandemspråk betyder det språk som man lär sig i tandem. Partnerna är också själva ansvariga för sin egen inläring under tandem. (Brammerts 2003: 14, 19; Karjalainen 2011: 27–29) Den andra principen är ömsesidighet som betyder att båda måste få och ge lika mycket i tandem (Kleppin & Raabe 2000: 355 via Karjalainen 2011: 29). Båda måste kunna få stöd och hjälp samt själv kunna stöda och hjälpa sin partner i lika mån. (Karjalainen 2011: 29)

Alla former av tandem, t.ex. klasstandem och eTandem, bygger på samma principer. (Pörn & Karjalainen 2012: 5). Det vill säga att grundidén och målen är samma i klasstandem som i annan tandeminläring. I klasstandem lärs språket i äkta samspel med en modersmålstalare. (FinTandem 2013a) Studerande från olika språkgrupper möts i äkta interaktionssituationer och använder och utvecklar jämställt sina kommunikativa kunskaper i det andra språket (Pörn & Karjalainen 2012: 4).

I den frivilliga klasstandemkursen som jag undersöker har undervisningen skett under perioderna 1 och 2 på hösten 2012. Under den första perioden skedde undervisningen en gång i veckan och finska och svenska undervisades varannan vecka. Under den andra perioden skedde undervisningen två gånger i veckan vilket betyder att man undervisade båda språken en gång i veckan. Det var två lärare som turades om på varannan lektion under kursen. Den ena undervisade i finska och den andra i svenska. Lärarnas uppgift var bland annat att dela gruppen i tandempar. Ifall någons partner var borta formade

man ett nytt par med en annan studerande vars par var också borta eller studeranden utan partner deltog i ett annat par som en tredje part.

För största delen handlar tandemforskning om att lära sig ett främmande språk (Pörn & Karjalainen 2012: 5–6). Här i Finland där det finns många kommuner som är tvåspråkiga och där båda inhemska språken används i samhället är situationen speciellt för sin tvåspråkiga miljö. I andra länder görs stor del av studier i två- och flerspråkighet i officiellt enspråkiga miljöer men i Finland är det möjligt att forska i tandem i en tvåspråkig miljö. Då resultaten av projektet *Klasstandem* kommer fram kan de möjligen användas för att utveckla undervisning i skolor också någon annanstans än i Finland. (Pörn & Karjalainen 2012: 5–6).

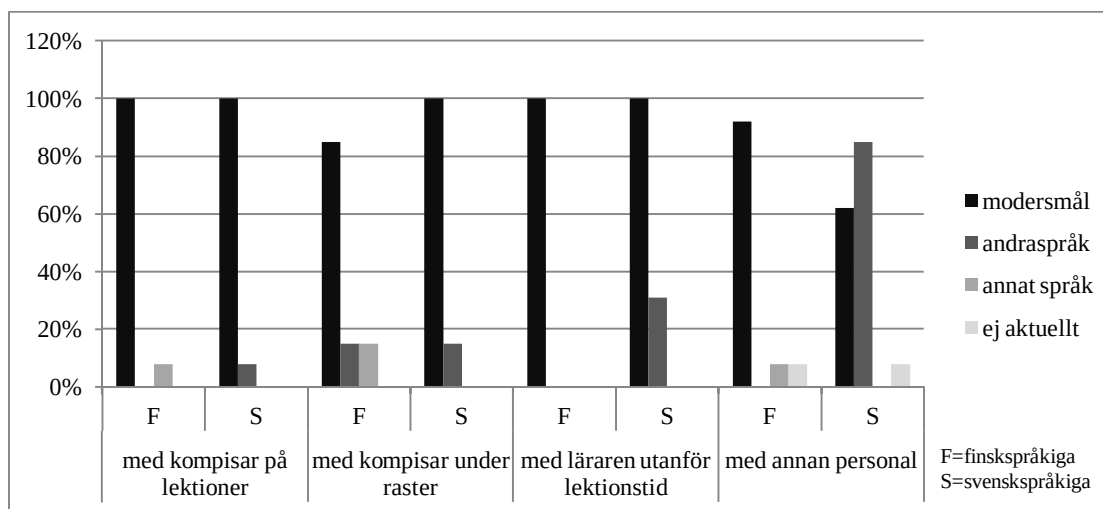
3 DELTAGARNAS KONTAKTER TILL DET ANDRA INHEMSKA SPRÅKET

I detta kapitel diskuterar jag informanternas kontakter till det andra inhemska språket. Jag diskuterar deras språkanvändning i det andra inhemska språket i gymnasiet (i avsnitt 3.1), på fritiden (i avsnitt 3.2) och i medieanvändningen (i avsnitt 3.3) utgående från enkätens kategorier i flervalsfrågorna (se bilaga 1). I följande avsnitt har jag valt att använda begreppen *modersmål* och *det andra inhemska språket* enligt det språk som informanterna har som skolspråk. Detta betyder att de som går i den svenska skolan har svenska som modersmål och finska som det andra inhemska språket och den andra hälften som går i den finskspråkiga skolan har finska som modersmål och svenska som det andra inhemska språket.

3.1 Språkanvändning i gymnasiet

Hela gruppen har varit enig om vilket språk som de använder i gymnasiet. Gruppen använder mest sitt modersmål i alla kategorier, dvs. med kompisar på lektioner, med kompisar under raster, med läraren utanför lektionstid och med annan personal. Användningen av det andra inhemska språket är litet i alla dessa kategorier utom i kategorin med annan personal där modersmålsanvändning och användningen av det andra inhemska språket är mer jämn. Sammanlagt 77 % av alla informanter (20 stycken) använder sitt modersmål och 42 % sitt andra inhemska språk (11 informanter) med personalen medan 8 % av informanterna (2 stycken) har nämnt att frågan inte är aktuell för dem. Det är få informanter som har nämnt att de använder något annat språk i gymnasiet.

Vid jämförelse av språkgrupperna visar tabell 1 att finskspråkiga använder sitt andra inhemska språk mindre i gymnasiet än vad svenskspråkiga gör. Finskspråkiga använder sitt andra inhemska språk (svenska) bara med kompisar under raster av alla kategorier medan det är alltid någon svenskspråkig som använder sitt andra inhemska språk (finska) i alla kategorier.

Tabell 1. Språkanvändning i gymnasiet

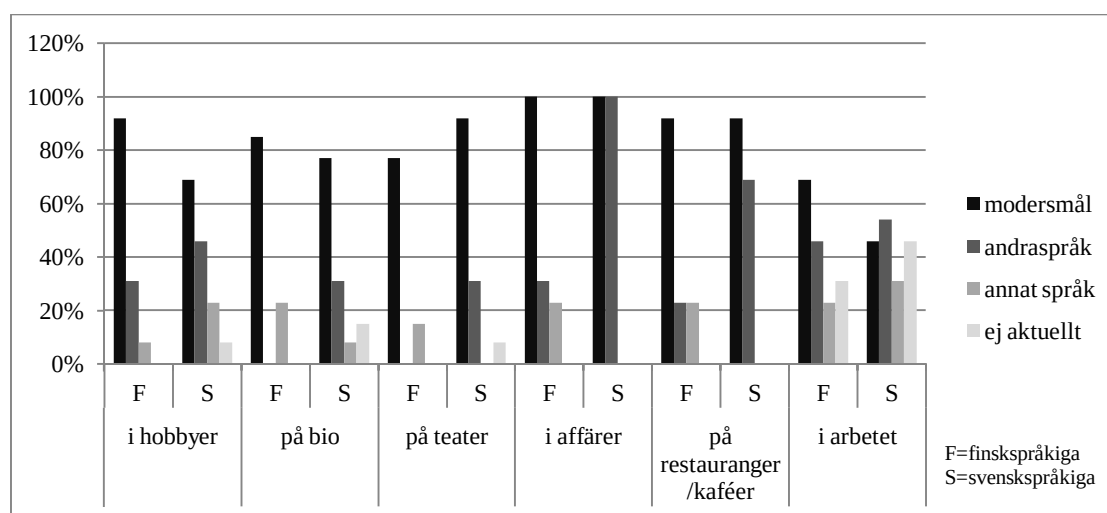
Den största skillnaden mellan språkgrupperna kommer fram i språkanvändning med annan personal. Ingen av de finskspråkiga informanterna använder sitt andra inhemska språk med annan personal då till och med 85 % av de svenskspråkiga informanterna (11 stycken) använder sitt andra inhemska språk med annan personal vilket är också mer än deras modersmålsanvändning med personalen. Detta kan bero på att det finns flera finskspråkiga studerande (740) och lärare (60) än svenskspråkiga studerande (146) och lärare (16) på campuset (Korkeakivi 2013: 16). Detta innebär att de svenskspråkiga presenterar minoriteten på campuset och de kan vara mer tvungna att använda sitt andra inhemska språk än finskspråkiga.

3.2 Språkanvändning på fritiden

Angående informanternas språkanvändning på fritiden har jag delat kategorierna i tabellerna enligt språkanvändning i olika platser och med andra människor. Jag tar först upp informanternas språkanvändning på fritiden i olika platser (tabell 2) och därefter deras språkanvändning på fritiden med andra människor (tabell 3).

Hela gruppen använder mest sitt modersmål också på fritiden (så som i gymnasiet) i kategorierna språkanvändning i hobbyer, på bio, på teater, i affärer, på restauranger/kaféer och i arbetet. I den sjätte och sista kategorin, språkanvändning i arbetet, finns det inte stora skillnader i användningen av språken, 58 % av informanterna (15 stycken) använder sitt modersmål och hälften (13 stycken) sitt andra inhemska språk i arbetet. Informanterna använder det andra inhemska språket mest av alla kategorier i affärer och bara några få informanter använder det andra inhemska språket på bio och på teater. Något annat språk använder informanterna mest i arbete (7 stycken).

Tabell 2. Språkanvändning på fritiden i olika platser

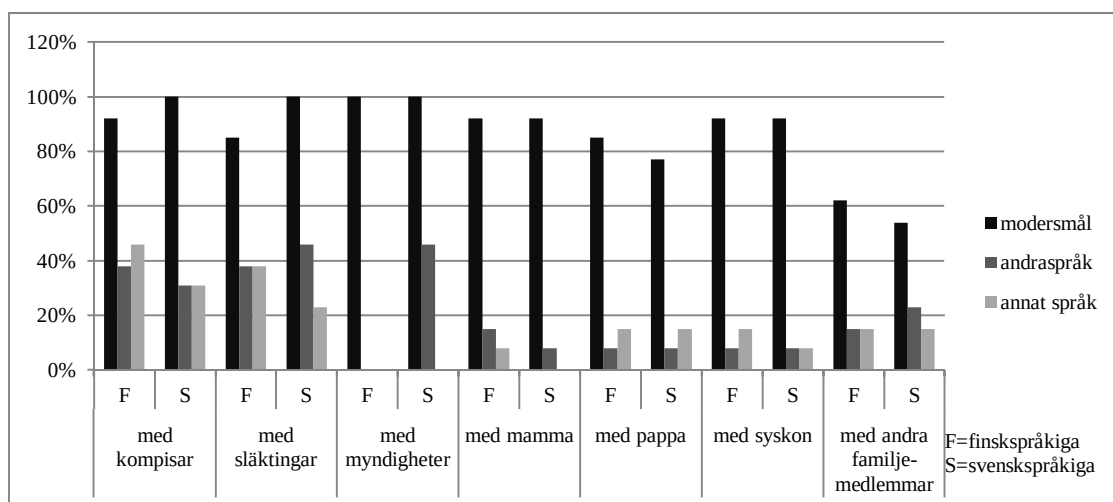

Vid jämförelse av språkgruppernas språkanvändning på fritiden visar tabell 2 att svenskspråkiga använder mer sitt andra inhemska språk på fritiden i alla sex kategorier än finskspråkiga. De största skillnaderna mellan språkgrupperna i användningen av det andra inhemska språket är i affärer och på restauranger/kaféer. I affärer använder alla svenskspråkiga sitt andra inhemska språk medan bara 31 % av finskspråkiga (4 stycken) gör det. På restauranger/kaféer använder 69 % av svenskspråkiga (9 stycken) sitt andra inhemska språk medan andelen bland finskspråkiga är 23 % (3 stycken). Jag antar att svenskspråkiga är mer tvungna att byta sitt språk eller från egen vilja byter språk på

affärer, restauranger och kaféer i Vasa eftersom det finns färre svenskspråkiga (22,6 %) än finskspråkiga (70,6 %) i Vasa (Kommonen & Lahtonen 2013).

I de andra kategorierna av språkanvändningen på fritiden använder hela gruppen mest sitt modersmål i alla kategorier (se kategorierna i tabell 3). Användning av det andra inhemska språket och användning av något annat språk är vanligast i kategorierna språkanvändning med kompisar och språkanvändning med släktingar. Ingen använder något annat språk med myndigheter men 23 % av informanterna (6 stycken) använder sitt andra inhemska språk med myndigheter. Med mamma, pappa, syskon och andra familjemedlemmar är användningen av det andra inhemska språket samt användningen av något annat språk litet.

Tabell 3. Språkanvändning på fritiden med andra människor

Tabell 3 visar att det inte finns stora skillnader mellan finskspråkiga och svenskspråkiga i användningen av det andra inhemska språket utom i kategorin språkanvändning med myndigheter. Ingen av de 13 finskspråkiga använder sitt andra inhemska språk med myndigheter utan alla använder sitt modersmål då nästan hälften (46 %) av de svenskspråkiga informanterna använder sitt andra inhemska språk med myndigheter. Men liksom finskspråkiga använder också alla svenskspråkiga sitt modersmål med

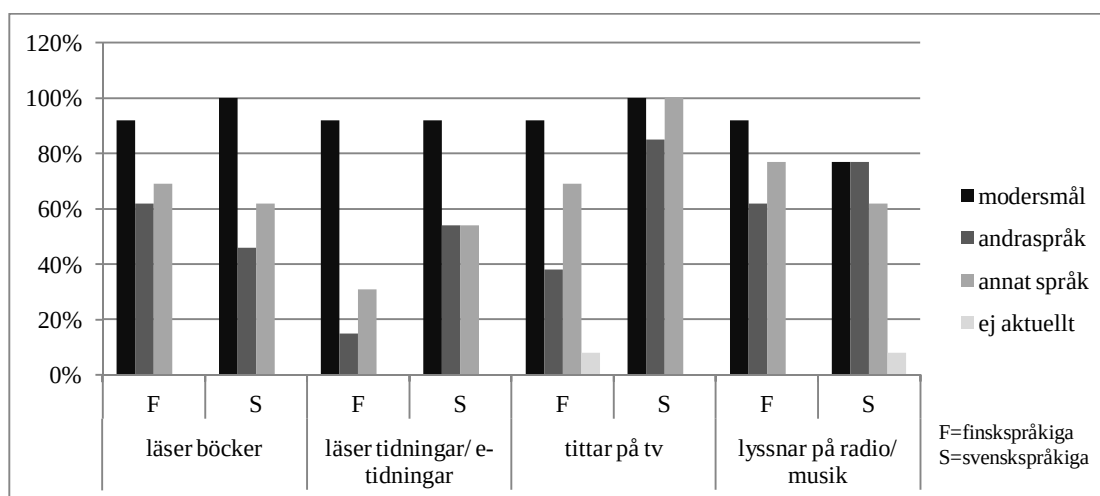
myndigheterna. Enligt Finlands språklag 26 § 6 mom. ska myndigheter i tvåspråkiga orter ge service även på minoritetsspråket. Eftersom Vasa är en tvåspråkig stad i Finland borde man få tjänster av myndigheter också på svenska, men det verkar enligt informanternas svar inte alltid vara så.

3.3 Medieanvändning på olika språk

I medieanvändningen använder hela gruppen mest sitt modersmål i kategorierna läser böcker, läser tidningar/e-tidningar, läser/skriver e-post, tittar på tv, lyssnar på radio/musik, deltar i diskussionsforum på nätet och deltar i sociala medier med undantaget då de besöker videoportaler och spelar onlinespel. Största delen av gruppen (85 %) använder något annat språk då de besöker videoportaler men det finns ingen stor skillnad till användning av modersmålet (73 %). Det är också fler som använder något annat språk (31 %) än sitt modersmål då de spelar onlinespel men det är inte heller stor skillnad till användning av modersmålet (23 %).

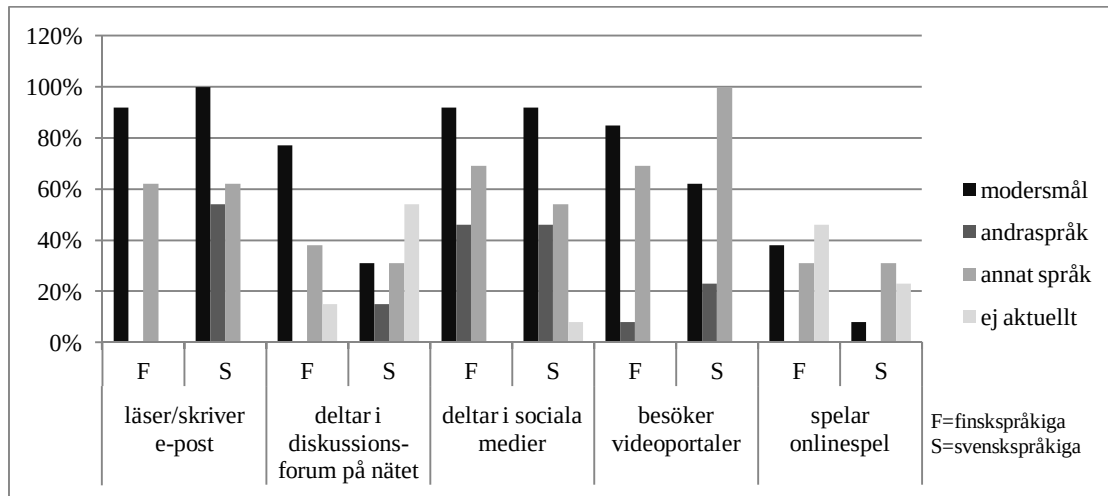
Annars visar det sig att hela gruppen använder något annat språk mer än det andra inhemska språket i alla kategorier förutom då de lyssnar på radio/musik. Sammanlagt 69 % av informanterna (18 stycken) lyssnar på radio/musik på det andra inhemska språket och samma antal informanter lyssnar på radio/musik på något annat språk.

Tabell 4 presenterar första delen av språkgruppernas medieanvändning av olika språk. Tabellen beskriver informanternas språkanvändning i s.k. traditionell media. Den visar att användning av det andra inhemska språket i kategorierna är sammanlagt större hos svenskspråkiga än finskspråkiga i medieanvändningen i traditionell media, liksom i gymnasiet (se även avsnitt 3.1) och på fritiden (se även avsnitt 3.2). De största skillnaderna i användning av det andra inhemska språket mellan språkgrupperna är i kategorierna läser tidningar/e-tidningar och tittar på tv.

Tabell 4. Medieanvändning på olika språk i traditionell media

Sammanlagt 54 % av svenskspråkiga informanter läser tidningar/e-tidningar på sitt andra inhemska och lika många, dvs. 7 stycken, läser tidningar/e-tidningar på något annat språk. Hos finskspråkiga är andelen mindre, då 15 % av finskspråkiga (2 stycken) läser tidningar/e-tidningar på sitt andra inhemska språk och 31 % (4 stycken) gör det på något annat språk. Det är också flera svenskspråkiga (85 %) än finskspråkiga (38 %) som tittar på tv-program på det andra inhemska språket. Alla svenskspråkiga tittar på tv på något annat språk medan endast 69 % av finskspråkiga (9 informanter) gör det.

Den femte tabellen visar andra delen av språkgruppernas medieanvändning. Den beskriver språkgruppernas medieanvändning på olika språk på internet. Tabell 5 visar att användning av olika språk på internet hos finskspråkiga är det modersmålet som används mest medan svenskspråkiga använder för största delen något annat språk i kategorierna. Båda språkgrupperna använder mer något annat språk, som antagligen är engelska för största delen av informanterna, än det andra inhemska språket sammanlagt i kategorierna. Jag antar att skillnaden beror på att media är mycket internationellt, dvs. användning av andra språk i internet, på tv-programmen och i musiken är mycket populärt.

Tabell 5. Medieanvändning på olika språk på internet

Användningen av det andra inhemska språket är litet av båda språkgrupperna i kategorierna, förutom då informanterna deltar i sociala medier. Nästan hälften (46 %) av båda språkgrupperna använder det andra inhemska språket i sociala medier. De största skillnaderna i användningen av det andra inhemska språket kommer fram mellan språkgrupper i kategorin läser/skriver e-post. Till och med 54 % av svenskspråkiga informanterna (7 stycken) använder sitt andra inhemska språk i e-post användning medan ingen av de finskspråkiga informanterna gör det.

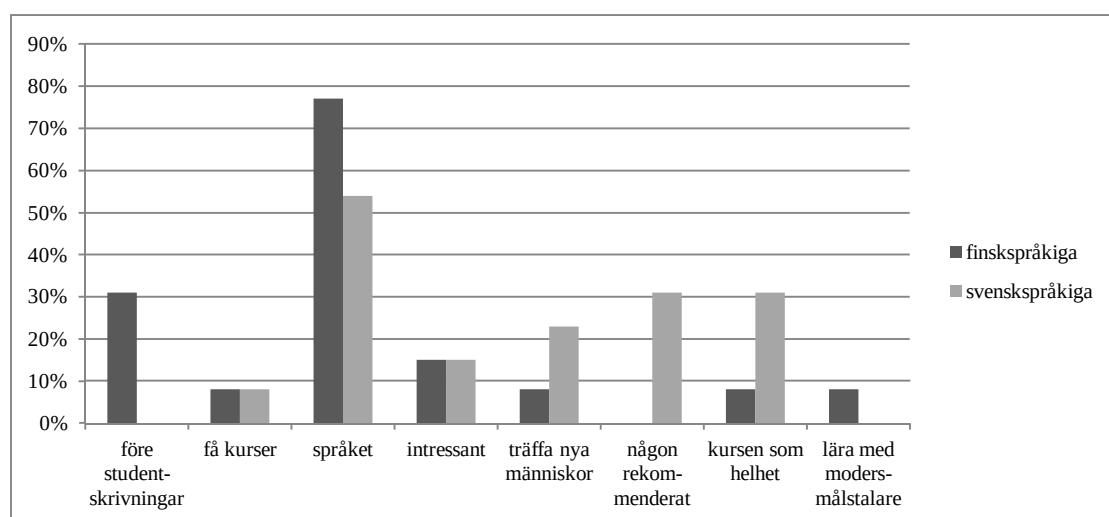
4 DELTAGARNAS ÅSIKTER FÖRE OCH EFTER KLASSTANDEMKURSEN

I detta kapitel presenterar jag i avsnitt 4.1 varför informanterna har valt att delta i klasstandemkursen därefter beskriver jag hurudana förväntningar de har på kursen i avsnitt 4.2. Jag diskuterar även informanternas positiva och negativa erfarenheter efter kursen i avsnitt 4.3 och till sist deras språkutveckling i olika delområden i avsnitt 4.4.

4.1 Orsaker att delta i klasstandemkursen

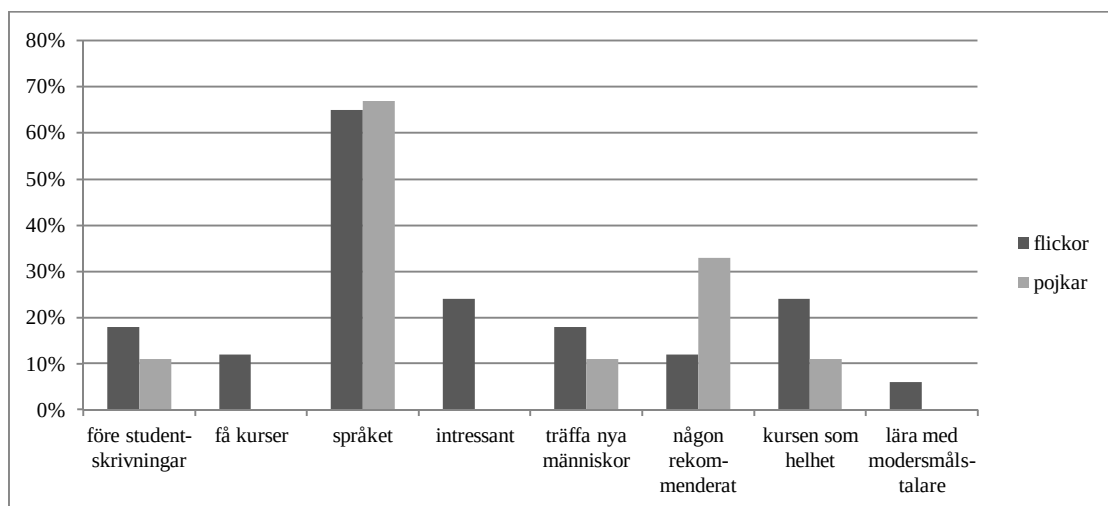
Jag använder mina egna fem kategorier (se tabell 6) när jag analyserar informanternas orsaker att delta i kursen. Största delen av hela gruppen har valt kursen för någon orsak angående språket, dvs. antingen vill de lära sig språket, öva muntlig produktion eller öka sina kunskaper i språket. Detta visar att informanterna är medvetna om tandeminlärningsens mål som är språkinläring via kommunikation (Karjalainen 2011: 32). Bara några informanter har nämnt någon annan orsak att delta i kursen än språket.

Tabell 6. Orsaker att delta i klasstandemkursen

Tabell 6 visar att de största skillnaderna mellan språkgrupperna är i kategorier före studentskrivningar och i att någon har rekommenderat kursen. Det är bara finskspråkiga (31 %) som har valt kursen före studentskrivningar (4 stycken) medan bara svenskspråkiga (31 %) har valt kursen enligt att någon har rekommenderat den (4 stycken). Det finns också en stor skillnad mellan de informanter som har nämnt språket som orsak. Sammanlagt 77 % av finskspråkiga (10 informanter) har valt kursen enligt någon orsak som gäller språket då ca hälften av svenskspråkiga (7 informanter) har nämnt detta. I de andra kategorierna finns det inte lika stora skillnader mellan finsk- och svenskspråkiga.

Tabell 7. Orsaker att delta i klasstandemkursen enligt könen

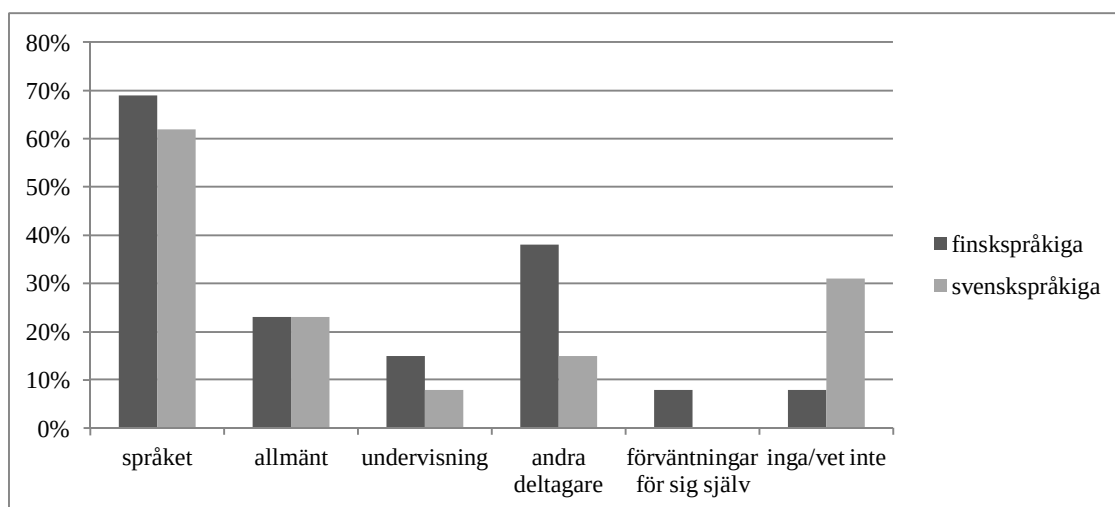
Den största procentuella skillnaden mellan könen är i kategorin intressant, då 24 % av flickorna (4 stycken) har valt kursen för att den har låtit intressant medan ingen av pojkarna har gjort det. Det är procentuellt flera pojkar (33 %) som har valt kursen eftersom någon har rekommenderat den medan 12 % av flickorna har detta som sin orsak. I antal är det dock mindre skillnad mellan pojkar (3 stycken) och flickor (2 stycken) som har valt kursen enligt att någon har rekommenderat den. I de andra kategorierna förekommer det inte lika stora skillnader mellan könen.

4.2 Förväntningar på kursen

Jag har använt sex kategorier (förväntningar på språket, allmänna förväntningar, förväntningar på undervisningen, förväntningar på andra deltagare, förväntningar på sig själv och de som har inga förväntningar eller vet inte dem) när jag analyserar informanternas förväntningar på kursen. Jag har formulerat kategorierna utgående från informanternas svar. Informanterna kan ha nämnt flera förväntningar i olika kategorier.

Hela gruppen har mest förväntningar angående språket. De flesta förväntar sig muntlig språkanvändning, dvs. att de lär sig och vågar tala tandemspråket bättre, men också att deras språkkunskaper förbättras. De andra kategorierna i förväntningar på kursen är mer jämna mellan informanterna förutom kategorin förväntningar på sig själv. Bara en enstaka informant har ställt förväntningar för sig själv men hon har också andra förväntningar. Hon hoppas vara till nytta för sin partner i hans inläring av tandemspråket, dvs. i hennes modersmål. Trots att största delen av gruppen har förväntningar på språket kommer de största skillnaderna mellan språkgrupperna fram med dem som har förväntningar på andra deltagare och dem som inte har några förväntningar eller som vet inte sina förväntningar (se tabell 8).

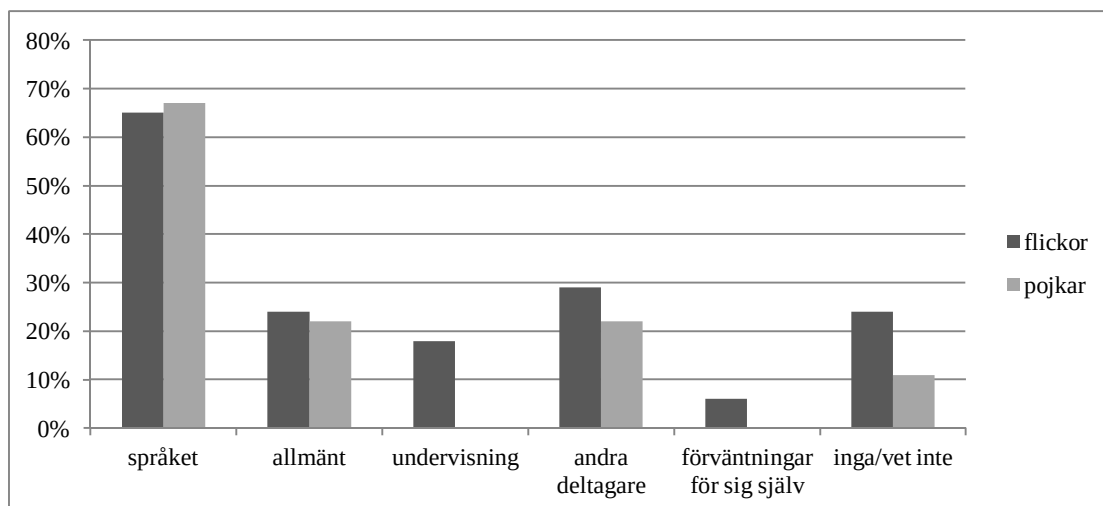
Tabell 8. Förväntningar på kursen

De största skillnaderna mellan språkgrupperna är i att 38 % av finskspråkiga (5 stycken) har förväntningar på andra deltagare då endast 15 % (2 stycken) svenskspråkiga har svarat likadant. Finskspråkiga har nämnt att de förväntar sig att få nya vänner och lära känna nya människor samt att andra deltagare är roliga och att gruppen kommer överens med varandra. De två svenskspråkiga förväntar sig att skaffa nya vänner. Flera svenskspråkiga (31 %) än finskspråkiga (8 %) har inga förväntningar eller vet inte dem. I antal betyder detta att det är 4 svenskspråkiga och bara en finskspråkig som inte har några förväntningar eller vet inte dem. I de andra kategorierna finns det inga stora skillnader mellan språkgrupperna.

Tabell 9 beskriver flickornas och pojkarnas förväntningar på kursen. Mellan könen kommer det mest skillnader mellan dem som har förväntningar på undervisningen och med dem som har inga förväntningar eller vet inte dem. Av flickorna har 18 % (3 stycken) förväntningar på undervisningen medan ingen av pojkarna har det. Dessa flickor hoppas att kursen blir lätt och inte väldigt krävande samt att undervisningen blir vettig och omväxlande.

Tabell 9. Förväntningar på kursen enligt könen

Det finns procentuellt flera flickor som inte har några förväntningar eller vet inte dem, 24 % av flickorna har inga förväntningar eller vet inte dem då 11 % av pojkarna har nämnt detta. Dessa procentmängder motsvarar i antal 4 flickor och 1 pojke.

4.3 Positiva och negativa erfarenheter av kursen

Som jag redan nämnt finns det två finskspråkiga informanter, en flicka och en pojke, som inte har svarat på den andra enkäten (se bilaga 2). Detta betyder att det i denna del (avsnitt 4.3 och i avsnitt 4.4.) finns sammanlagt 24 informanter varav 11 är finskspråkiga och 13 svenskspråkiga samt är antalet flickor 16 och pojkar 8. Jag använder fem kategorier (samarbete med partnern, lärarens stöd, praktiska arrangemang, lärande i jämförelse med den vanliga undervisningen i gymnasiet och kursen som helhet) i analysen. I kategorierna har hela gruppen för det mesta varit enig och de har mer positiva än negativa erfarenheter av kursen i varje kategori.

I kategorin samarbete med partnern har nästan alla informanter positiva erfarenheter och det som kom mest fram var att pararbetet har fungerat antingen mycket bra eller bra eftersom informanterna har kommit överrens med sina partner och det har varit lätt att kommunicera med partnern. Bara några enstaka informanter har upplevt samarbetet negativt. De har motiverat sina åsikter med att deras partner inte var engagerad och att det var problem i kontakten. Karjalainen (2011: 1) jämför tandem som språkinlärningsmetod till tandem som en tandemcykel. Det vill säga att de två människor som cyklar med cykeln bör samarbeta och trampa framåt och i fall den ena slutar blir det tyngre för den andra och till sist slutar han också att trampa. Därför är det viktigt i tandem att samarbeta med sin partner och vara samarbetsvillig för att gå framåt i sin egen inlärning i tandemspråket samt i hela processen.

I kategorin lärarens stöd har alla haft positiva erfarenheter utom en enstaka informant som har nämnt att läraren har inte stött så mycket utan det är tandempartnerens uppgift att ge stöd och inte kommenterat mera om läraren. Det är naturligt att i en

klassrumssituation är inte lärarens uppgift endast att undervisa utan också att stöda eleverna. I tandem är det också en viktig uppgift för parterna att stöda varandra och hjälpa varandra i lika mån (Karjalainen 2011: 29). Det som i svaren om lärarens stöd kommer fram som positivt är att läraren har uppmuntrat deltagarna, hjälpt med språket och ordförrådet. Alla informanter har också upplevt kursen som helhet som positivt. Informanterna tycker att kursen har varit rolig och ett annorlunda sätt att lära sig språket än vanliga lektioner samt att man har fått tala det andra inhemska språket och lärt känna nya människor och fått vänner. En enskild informant har nämnt att kursen emellanåt har känts lite tråkig men annars bra. Också denna informant har dock positiva erfarenheter av kursen som helhet, dvs. han är nöjd med kursen och upplever att han har nått sina förväntningar.

Också i kategorin lärande i jämförelse med den vanliga undervisningen i gymnasiet har de flesta informanterna positiva erfarenheter. De har upplevt att klasstandemkursen är roligare, mer praktisk och mer fria studier. Det finns också två som föreslår kursen som obligatoriskt i framtiden. En av de två informanterna förklarar sin åsikt av klasstandemkursen jämfört med den vanliga undervisningen i gymnasiet i exempel (1).

- (1) ”Mycket bättre faktiskt. Tandem skulle vara en utmärkt modell för en obligatorisk kurs.” (svenskspråkig pojke)

De några informanter som nämner något negativt med lärande i jämförelse med den vanliga undervisningen i gymnasiet tycker att man lär inte skriftlig produktion eller ordförråd under klasstandemkursen. I den vanliga undervisningen är tyngdpunkten ofta just på skrivandet och läsandet samt i grammatiken och ordförrådet medan i tandem är det mer på muntlig produktion men dock kan man också öva även skriftliga kunskaper och läsuppgifter (Brammerts & Calvert 2003: 32f. via Karjalainen 2011: 30; Karjalainen 2011: 33).

De största skillnaderna mellan de positiva och negativa erfarenheterna i hela gruppen förekommer i kategorin praktiska arrangemang. Av 24 informanter har 23 nämnt något positivt om de praktiska arrangemangen och samtidigt har 20 av dem negativa

erfarenheter eller har också negativa erfarenheter. Det som gruppen har upplevt som mest positivt är spelen som de har spelat under kursen och artiklar som de har skrivit. Det mest negativa som gruppen har nämnt är att lektionstider var för sent eller passade inte, det var inte mycket övning av det skriftliga och att de talade sitt tandemspråk på varannan lektion och inte på varje lektion. Den stora skillnaden mellan de positiva och negativa erfarenheterna beror tydligen på att det finns två frågor i enkäten som gäller de positiva och negativa erfarenheter av de praktiska arrangemangen så därför har informanterna uppmanats att även tänka ut något som de har upplevt mindre positiv. Man har troligen vilja få fram både de negativa och positiva erfarenheterna av de praktiska arrangemangen för att få fram vad har upplevts som bra och mindre bra för att i framtiden kunna utveckla undervisningen.

Vid jämförelse av de två språkgrupperna finns det inga stora skillnader i någon kategori utan de positiva och negativa erfarenheterna förekommer ungefär lika mycket bland finskspråkiga och svenskspråkiga. De största skillnaderna i motiveringarna av de positiva erfarenheterna mellan språkgrupperna förekommer i kategorin kursen som helhet. Cirka 45 % av finskspråkiga (5 stycken) har nämnt som positivt att man var också någon annanstans än i klassrummet medan endast 8 % av svenskspråkiga (en informant) har nämnt detta. Större antal (46 %) av svenskspråkiga (6 stycken) har nämnt att de har fått tala tandemspråket medan endast 9 % av finskspråkiga (1 stycke) har nämnt detta. Exempel (2) visar en finskspråkig informants positiv upplevelse av undervisning utanför klassrummet och exempel (3) en svenskspråkig informants positiv upplevelse av att hon har fått tala tandemspråket.

- (2) ”Kaikki, myös käynnit eri paikoissa ja koulun ulkopuolella tapaamiset sillä kieltä käyttää vapaammin eri ympäristöissä.” (finskspråkig flicka)
- (3) ”Jag har fått möjlighet att faktiskt tala finska.” (svenskspråkig flicka)

Vid jämförelse av könen har både flickor och pojkar mer positiva än negativa erfarenheter. Det finns inga stora skillnader mellan könen, dvs. att ungefär lika stor andel flickor som pojkar har positiva erfarenheter i varje kategori. Det finns inga stora skillnader i motiveringar, dvs. de saker som flesta flickor och flesta pojkar har mest

positiva erfarenheter av. De största skillnaderna mellan könen var i de negativa erfarenheterna i kategorierna samarbete och kursen som helhet. Cirka 25 % av flickorna (4 stycken) har upplevt samarbetet negativt när ingen av pojkarna har tyckt så. Flickorna har nämnt mest att partnern inte var lika engagerad och att det var problem i kontakten. En flicka beskriver samarbetet i exempel (4).

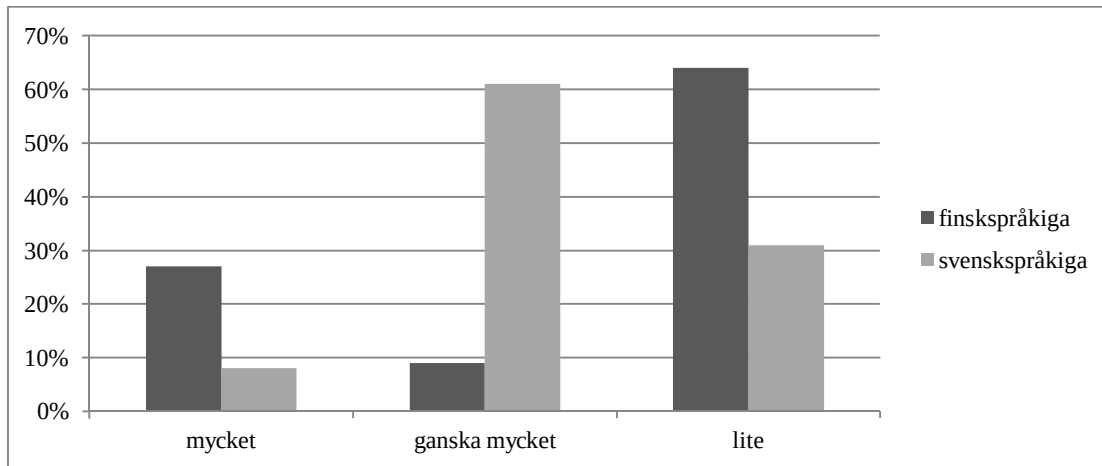
- (4) ”Väldigt dåligt. Vi hade ingen bra kontakt, han talade om han var tvungen, han meddelade mig aldrig om han var borta.” (svenskspråkig flicka)

De negativa upplevelserna av kursen som helhet kom fram hos en pojke (13 %) och inga flickor. Denna pojke har tyckt att kursen var tråkigt emellan men han har också positiva erfarenheter av kursen som helhet eftersom han nämnde att kursen var annars bra och rolig.

4.4 Språkutveckling i olika delområden

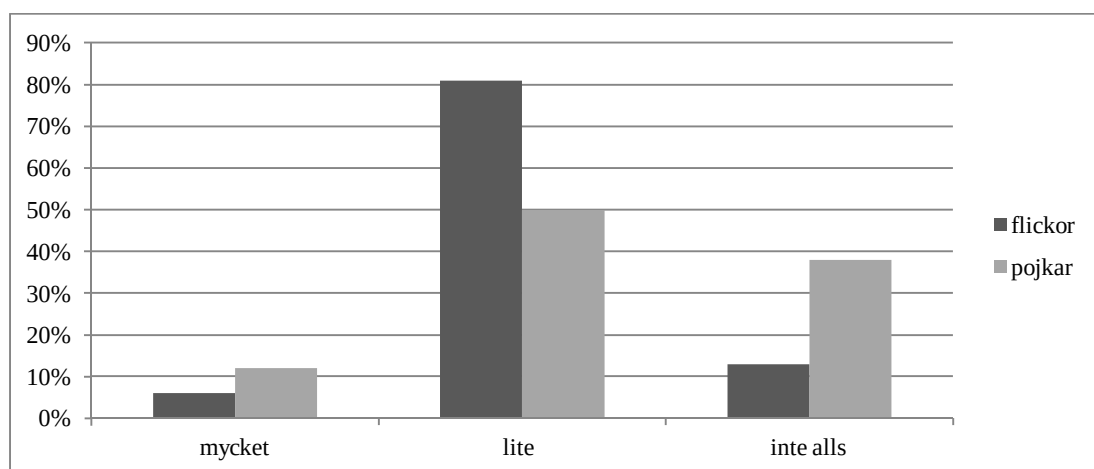
Jag har använt färdiga kategorier (6 stycken) från enkäten (se bilaga 2) som jag använder då jag analyserar informanternas åsikter om sin språkutveckling. Det visar sig att då man betraktar hela gruppens språkutveckling i tandemspråket i delområden hörförståelse, talproduktion, läsförståelse, skriftlig produktion och medvetenhet om språk har största delen av gruppen upplevt att de utvecklat sina kunskaper lite, medan angående deltagande i interaktion har de flesta tyckt att kunskaperna har utvecklats ganska mycket. Svarsalternativen i språkutvecklingsfrågorna är *mycket*, *ganska mycket*, *lite* och *inte alls*.

De största skillnaderna mellan språkgrupperna är i kategorin talproduktion och därför diskuterar jag bara detta delområde. Tabell 10 beskriver språkgruppernas utveckling i talproduktion.

Tabell 10. Utveckling i talproduktion

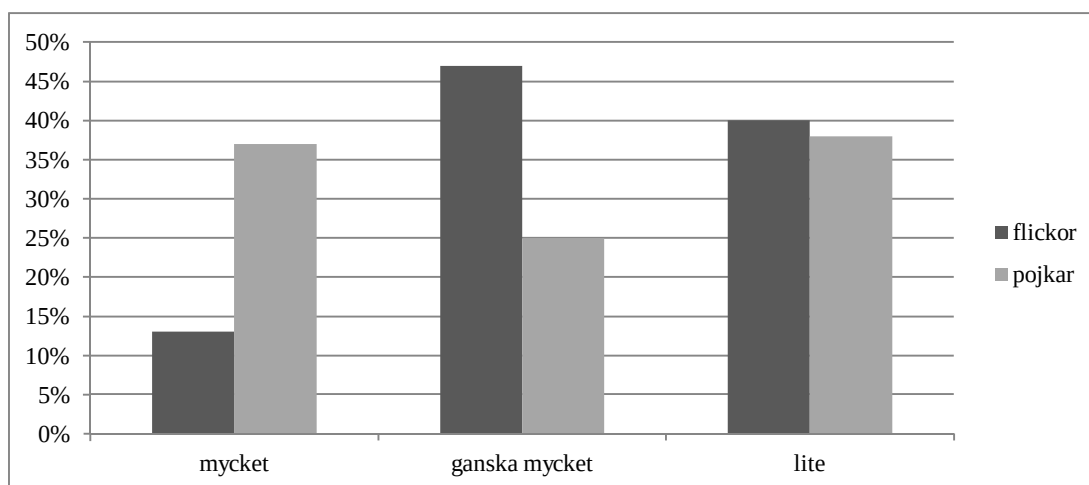
Tabell 10 visar att de två språkgruppernas utveckling i talproduktion delar åsikter mellan finskspråkiga och svenskspråkiga. Cirka 27 % av finskspråkiga (3 informanter) avser att deras kunskaper i talproduktion har utvecklats mycket då bara 8 % av svenskspråkiga (1 informant) är av samma åsikt. Största skillnaden mellan språkgrupperna förekommer mellan dem som har tyckt att kunskaperna i talproduktion har utvecklats ganska mycket. Det vill säga att 9 % av finskspråkiga (1 informant) har utvecklat sina kunskaper i talproduktion ganska mycket då procenten är mycket större bland svenskspråkiga. Sammanlagt 61 % av svenskspråkiga (8 informanter) anser att deras kunskaper har utvecklats ganska mycket. Största delen, 64 %, av finskspråkiga (7 stycken) har tyckt att deras kunskaper i talproduktion har utvecklats lite medan 31 % av svenskspråkiga (4 stycken) är av samma åsikt. Ingen informant har upplevt att kunskaperna inte har utvecklats alls.

De största skillnaderna i språkutvecklingen mellan flickor och pojkar är i läsförståelse och i medvetenhet om språk. I de andra kategorierna var könen mer eniga. Av denna orsak tar jag fram bara dessa två kategorier och först flickornas och pojkarnas utveckling i läsförståelse i tabell 11.

Tabell 11. Utveckling i läsförståelse

I utvecklingen av läsförståelse har 6 % av flickorna upplevt att de har utvecklat sina kunskaper mycket medan 12 % av pojkarna är av samma åsikt. Detta är stor skillnad i procent men i antal är de lika många, en flicka och en pojke. Den största skillnaden mellan könen är mellan de informanter som har upplevt att deras kunskaper har utvecklats lite. Sammanlagt 50 % av pojkarna (4 stycken) har nämnt att de har utvecklat sina kunskaper i läsförståelse litet medan till och med 81 % av flickorna (13 stycken) anser att deras kunskaper har utvecklats lite. Cirka 38 % av pojkarna (3 stycken) anser att deras kunskaper i läsförståelse inte har utvecklats alls, då bara 13 % av flickorna (2 stycken) är av samma åsikt. Ingen har upplevt att kunskaperna i läsförståelse har utvecklats ganska mycket.

Den andra kategorin av språkutvecklingen där det finns mest skillnader mellan könen är medvetenhet om språk. Det finns en flicka som har lämnat svara på frågan angående medvetenhet om språk vilket betyder att antalet flickor i denna kategori är mindre än i de andra. Tabell 12 beskriver flickornas (15 stycke) och pojkarnas (8 stycke) procentuella svar i utveckling i medvetenhet om språk.

Tabell 12. Utveckling i medvetenhet om språk

Största skillnaden mellan könen i utvecklingen av medvetenhet om språk är i att 37 % av pojkarna har tyckt att de har blivit medvetna om språket mycket medan den minsta gruppen av flickorna (13 %) har tyckt det. I antal är skillnaden inte stor, 3 pojkar och 2 flickor. De flesta flickor (47 %) har upplevt att de har blivit medvetna om språket ganska mycket medan 25 % av pojkarna är av samma åsikt. Procentuellt flera flickor (40 %) än pojkar (38 %) har också tyckt att de har blivit medvetna om språket lite. Ingen har upplevt att kunskaperna i medvetenhet om språk inte har utvecklats alls.

4.5 Sammanfattning

Det visar sig att informanterna har nått sina förväntningar för största delen. Förväntningar på språket, på andra deltagare och på kursen i allmänhet har nåtts med att informanterna nämner att de har fått tala det andra inhemska språket, lärt känna nya människor och skaffat nya vänner samt att kursen har varit det som de hoppades, rolig, praktisk och fritt. Det visar sig också att hela gruppen har mer positiva än negativa erfarenheter av kursen. Mest negativa erfarenheter kommer fram i de praktiska arrangemangen trots att nästan alla har också positiva erfarenheter av de praktiska arrangemangen. Varför det finns både mycket positiva och negativa erfarenheter av de

praktiska arrangemangen beror tydligen på att det finns frågor både om informanternas negativa och positiva erfarenheter angående de praktiska arrangemangen i den andra enkäten (se bilaga 2). Det vill säga att informanterna har uppmanats att tänka på något som de har upplevt mindre positivt.

De största skillnaderna mellan språkgrupperna i fråga om de positiva och negativa erfarenheterna förekommer i kategorin kursen som helhet. Nästan hälften av finskspråkiga har nämnt som positivt att de har varit också någon annanstans än i klassrummet medan bara några svenskspråkiga har nämnt detta. Som motsats är det flera svenskspråkiga (ca hälften) som har nämnt att de har fått tala tandemspråket när bara några finskspråkiga nämner detta. Vid jämförelse av könen förekommer det inga stora skillnader i kategorierna om erfarenheterna. Den största skillnaden är dock i att det är bara flickor (25 %) som har upplevt samarbetet negativt då ingen av pojkarna har gjort det.

Kursen har visat sig vara lyckad. Informanterna har nått sina förväntningar och har mera positiva än negativa erfarenheter av kursen, några även föreslår att kursen ska bli obligatorisk i framtiden. Största delen av informanterna har enligt egna åsikter utvecklat sina språkligakunskaper i delområdena hörförståelse, talproduktion, läsförståelse, skriftlig produktion och medvetenhet om språk lite medan i fråga om deltagande i interaktion har de flesta tyckt att kunskaperna har utvecklats ganska mycket. De största skillnaderna mellan språkgrupperna är i kategorin talproduktion där största delen av finskspråkiga har utvecklat sina kunskaper lite medan största delen av svenskspråkiga har utvecklat sina kunskaper ganska mycket. De största skillnaderna mellan könen är i läsförståelse och i medvetenhet om språk. Både största delen av flickor och pojkar har utvecklat sina kunskaper litet i läsförståelse men det finns ändå stor skillnad eftersom det är mycket mer flickor än pojkar som har upplevt att kunskaperna har utvecklats lite. I medvetenhet om språk är största skillnaden i att fler pojkar än flickor har tyckt att de har blivit mycket medvetna om språket.

5 SLUTDISKUSSION

Jag har undersökt förväntningar och erfarenheter hos Vaasa lyseon lukios och Vasa gymnasiums abiturienter som har deltagit i en frivillig klasstandemkurs. Därtill har jag undersökt varför de har deltagit i kursen. Som bakgrundsfakta har jag diskuterat informanternas språkkontakter och språkanvändning i gymnasiet, på fritiden och i medieanvändningen.

Som material har jag använt informanternas svar på två enkäter som har samlats in under höstterminen 2012 i Vasa inom projektet *Klasstandem – Ett forsknings- och utvecklingsprojekt inom undervisningen i det andra inhemska språket*. I analysen har jag delvis använt egna kategorier och delvis de kategorier som finns i enkäterna. Efter kategoriseringen har jag jämfört och beskrivit resultaten, dvs. använt kvalitativ analysmetod, och diskuterat de punkter där det finns största skillnader mellan språkgrupperna och könen.

Analysen visar att största delen av informanterna använder mest sitt modersmål i gymnasiet, på fritiden och i medieanvändningen samt att hela gruppen använder för det mesta något annat språk mer än det andra inhemska språket i medieanvändning. Finskspråkiga som grupp använder sitt andra inhemska språk mindre i dessa punkter än svenskspråkiga som grupp. Största delen av informanterna har valt kursen för någon orsak som gäller språket, dvs. antingen de vill lära sig språket, öva muntlig produktion eller öka sina kunskaper i språket. Det är bara finskspråkiga som har valt kursen före studentskrivningar medan endast svenskspråkiga har valt kursen eftersom någon har rekommenderat den för dem. Vid jämförelse av könen är den största skillnaden i att bara flickor har valt kursen för att den har låtit intressant samt är det är procentuellt flera pojkar som har valt kursen på grund av någons rekommendation.

Hela gruppen har mest förväntningar på språket. De flesta förväntar sig muntlig språkanvändning, dvs. att de lär och vågar tala tandemspråket bättre, men också att deras språkkunskaper ökar. Det visar sig att mitt antagande att informanterna förväntar

sig att få tala tandemspråket stämmer. Analysen visar också att flera finskspråkiga har förväntningar på andra deltagare än svenskspråkiga medan flera svenskspråkiga än finskspråkiga har inga förväntningar eller kan inte specificera dem. Bara flickor har förväntningar på undervisningen och det är också procentuellt flera flickor än pojkar som inte har några förväntningar eller inte vet dem.

Hela gruppen har mer positiva än negativa erfarenheter av kursen, vilket stämmer överens med mitt antagande. Flera finskspråkiga än svenskspråkiga har nämnt som positivt att lektionerna var också någon annanstans än i klassrummet samtidigt som flera svenskspråkiga än finskspråkiga har nämnt som positivt att de har fått tala tandemspråket. Det visar sig att mitt antagande stämmer eftersom båda språkgrupperna har nämnt att det har varit positivt att de har fått tala tandemspråket trots att det finns färre finskspråkiga av denna åsikt. Både flickor och pojkar har mer positiva än negativa erfarenheter. Den största skillnaden mellan könen är att det är bara flickor som har upplevt pararbetet negativt.

Problematisering i min undersökning har varit kategoriseringen och att informanterna inte har svarat på alla frågor. Det är också svårt att veta hur ärliga informanterna har varit i sina svar och hur allvarligt de har tagit undersökningen. Som nackdel med undersökningen är att jag har så få finskspråkiga pojkar med i undersökningen trots att det inte påverkar resultaten eftersom det är tillräckligt många finskspråkiga och svenskspråkiga informanter samt svenskspråkiga pojkar för jämförelse.

Min undersökning är en del av projektet *Klasstandem – Ett forsknings- och utvecklingsprojekt inom undervisningen i det andra inhemska språket*, och den ger projektet och lärarna en överblick av kursdeltagarnas åsikter av kursen. Min avhandling gagnar också alla som är intresserade av språkundervisningsmetoden klasstandem i en tvåspråkig miljö och hur den enligt deltagarna har fungerat i gymnasiet. Det skulle också vara nyttigt att fortsätta undersöka ämnet ur deltagarnas synvinkel på andra tandemkurser som ordnas på samma campus och se om de kommer fram till samma resultat som jag med mina informanter.

LITTERATUR

- Aalto-yliopisto (2013). *Toinen kotimainen kieli* [online]. [Citerat 3.4.2013]. Tillgänglig: http://kielikeskus.aalto.fi/fi/opetus/tutkintoon_kuuluvat_kieli-ja_viestinta/opinnot/toinen_kotimainen_kieli/
- Abrahamsson, Niclas (2009). *Andraspråksinlärnning*. Upplaga 1:1. Lund: Studentlitteratur.
- Brammerts, Helmut (2003). Språkinlärnning i tandem och inlärarautonomi. Om utvecklingen av ett koncept. I Bengt Jonsson (Red.). *Självstyrd språkinlärnning i tandem. En handbok*. Rapport nr 13. Härnösand: Department of Humanities, Mid Sweden University. 13–21.
- Brammerts, Helmut & Mike Calvert (2003). Att lära genom kommunikation i tandem. I Bengt Jonssons (Red.). *Självstyrd språkinlärnning i tandem. En handbok*. Rapport nr 13. Härnösand: Department of Humanities, Mid Sweden University. 31–43.
- Finlands lag om grundläggande utbildning 21.8.1998/628.
- Finlands språklag 6.6.2003/423.
- FinTandem (2013a). Klasstandem [online]. [Citerat 9.1.2013]. Tillgänglig: http://fintandem.vaasa.fi/Pa_svenska/Startsidan/Klasstandem
- FinTandem (2013b). *Tandeminlärnning* [online]. [Citerat 21.1.2012]. Tillgänglig: http://fintandem.vaasa.fi/Pa_svenska/Startsidan/Vad_ar_FinTandem_/Tandeminlarning
- FinTandem (2013c). Vad är FinTandem? [online]. [Citerat 19.1.2013]. Tillgänglig: http://fintandem.vaasa.fi/Pa_svenska/Startsidan/Vad_ar_FinTandem_
- Hirsijärvi, Sirkka, Pirkko Remes & Paula Sajavaara (1997). *Tutki ja kirjoita*. 6.–8. upplaga. Vantaa: Kirjayhtymä.
- Kalaja, Paula, Riikka Alanen & Hannele Dufva (2011). *Kieltä tutkimassa: tutkielman laatijan opas*. Helsinki: Finn Lectura.
- Karjalainen, Katri (2011). *Interaktion som mål och medel i FinTandem. Strategier och orientering vid problem i språkproduktion*. Acta Wasaensia nr 244. Språkvetenskap 43. Vaasa: Vaasan yliopisto.
- Kleppin, Karin & Horst Raabe (2000). Zur Helferrolle im Tandemdiskurs. In Von Claudia Riemer (Hrsg.). *Kognitive Aspekte des Lehrens und Lernens von*

Fremdsprachen. Festschrift für Willis J. Edmondson zum 60. Geburtstag. Tübingen: Narr. 354–372.

Kommonen, Jonas & Tarja Lahtonen (2013). *Väestö ja muuttoliike* [online]. [Citerat 28.3.2013]. Tillgänglig: <http://www.vaasa.fi/WebRoot/380444/Vaasa2010SubpageWithoutBanner.aspx?id=1201042>

Korkeakivi, Riitta (2013). Rajoja rikkova kampus. *OPETTAJAT – opetusalan järjestö- ja ammattilehti* 107:11, 12–17.

Pelz, Manfred (1995). Die 5. Internationalen Tandem-Tage in Freiburg i. Br. In Manfred Pelz (Hrsg). *Tandem in der Lehrerbildung, Tandem und grenzüberschreitende Projekte. Dokumentation der 5. Internationalen Tandem-Tage 1994 in Freiburg i. Br.* Frankfurt: Verlag für Interkulturelle Kommunikation. 5–8.

Pörn, Michaela (2012). ”Det är lätt att falla i ett gammalt mönster...”? Om språklärande, språkundervisning och utveckling av finskundervisningen i den finlandssvenska skolan [online]. [Citerat 21.1.2012]. Tillgänglig: <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/40242/det-ar-latt-att-falla-i-ett-gammalt-monster.pdf?sequence=1>

Pörn, Michaela & Katri Karjalainen (2012). Klasstandem. Ett forsknings- och utvecklingsprojekt inom undervisningen i det andra inhemska språket. Opublicerad projektplan. Vasa universitet & Åbo Akademi.

Sahlström, Fritjof, Tuuli From & Anna Slotte-Lüttge (2013). Två skolor och två språk under samma tak. I Liisa Tainio & Heidi Harju-Luukkainen (Red.). *Kaksikielinen koulu–tulevaisuuden monikielinen Suomi. Tvåspråkig skola–ett flerspråkigt Finland i framtiden.* Jyväskylä: Suomen kasvatustieteellinen seura. 319–341.

Thomason, Sarah G. (2001). *Language contact. An introduction.* Edinburgh: Edinburgh University Press.

Utbildningsstyrelsen (2003). *Grunderna för gymnasiets läroplan 2003* [online]. [Citerat 13.3.2013]. Tillgänglig: <http://www02.oph.fi/svenska/ops/gymnasiet/gymnlpg.pdf>

Bilaga 1. Enkät 1 före klasstandemkursen

Studerandes språkanvändning och språkkontakter

Klasstandem – ett forsknings- och utvecklingsarbete inom undervisningen i det andra inhemska språket.

En förfrågan till deltagare inom den frivilliga tandemkursen hösten 2012.

Del I

1. Bakgrundsfrågor

namn: _____

ålder: _____

hemort: _____

modersmål: _____

2. Vilket/vilka språk använder du med följande personer?

Obs! Nämn flera språk om det behövs.

mamma: _____

pappa: _____

syskon: _____

andra familjemedlemmar: _____

3. Om du har gått i dagvård, på vilket/vilka språk? Obs! Nämn flera språk vid behov.

När har du inlett studierna i det andra inhemska språket (i grundskolan)? _____

Från årskurs _____

Har du gått i språkbad? ja ☐ nej ☐

Om du har gått i språkbad, hur många år? _____

Hur många kurser har du läst i det andra inhemska språket i gymnasiet? _____

4. Vilket/vilka språk kommer du i kontakt med eller använder i följande situationer? Obs! Du kan kryssa i flera alternativ.

A. I gymnasiet

	svenska	finska	annat språk	ej aktuellt
med kompisar på lektioner	☐	☐	☐	☐
med kompisar under raster	☐	☐	☐	☐
med lärare utanför lektionstid	☐	☐	☐	☐
med annan skolpersonal (städ- eller kökspersonal, vaktmästare etc.)	☐	☐	☐	☐

B. På fritiden

	svenska	finska	annat språk	ej aktuellt
med kompisar	☐	☐	☐	☐
med släktingar	☐	☐	☐	☐
i hobbyer (lagkamrater, tränare, pianolärare etc.)	☐	☐	☐	☐

på bio	☐	☐	☐	☐
på teater	☐	☐	☐	☐
i affärer	☐	☐	☐	☐
på restauranger/kaféer	☐	☐	☐	☐
med myndigheter (FPA, polisen, hälsovården etc.)	☐	☐	☐	☐
på jobbet	☐	☐	☐	☐

C. Medieanvändning

	svenska	finska	annat språk	ej aktuellt
läser böcker	☐	☐	☐	☐
läser tidningar /e-tidningar	☐	☐	☐	☐
tittar på TV	☐	☐	☐	☐
lyssnar på radio/musik	☐	☐	☐	☐
läser/skriver e-post	☐	☐	☐	☐
deltar i diskussionsforum på nätet	☐	☐	☐	☐
deltar i sociala medier (Facebook, Twitter etc.)	☐	☐	☐	☐
besöker videoportaler (Youtube e.d.)	☐	☐	☐	☐
spelar onlinespel (Second Life, WoW, Battlefield etc.)	☐	☐	☐	☐

Del II

1. Varför valde du att delta i den frivilliga tandemkursen?

2. Vilka förväntningar har du på den frivilliga tandemkursen?

Tack för din medverkan!

Bilaga 2. Enkät 2 efter klasstandemkursen

Erfarenheter av klasstandem

Klasstandem – ett forsknings- och utvecklingsarbete inom undervisningen i det andra inhemska språket.

En förfrågan till deltagare inom den frivilliga tandemkursen hösten 2012.

Namn: _____

1. a) Vad tycker du om klasstandem i allmänhet?

- b) Vad har varit bra under denna tandemkurs?

- c) Vad har varit mindre bra under denna tandemkurs? Vad kunde förbättras? Motivera!

2. Hur tycker du att dina kunskaper i finska har utvecklats i klasstandem gällande olika delområden:

	mycket	ganska mycket	lite	inte alls
a) hörförståelse	☐	☐	☐	☐
b) tal	☐	☐	☐	☐
c) läsförståelse	☐	☐	☐	☐
d) skrift	☐	☐	☐	☐
e) deltagande i interaktion	☐	☐	☐	☐
f) medvetenhet om språk	☐	☐	☐	☐

3. Vilka arbetssätt eller aktiviteter har du upplevt fungerar bra gällande talat språk och diskussion? Motivera!

4. Vilka arbetssätt eller aktiviteter har du upplevt fungerar mindre bra gällande talat språk och diskussion? Motivera!

5. Vilka arbetssätt har du upplevt fungerar bra gällande skrivet språk? Motivera!

6. Vilka arbetssätt eller aktiviteter har du upplevt fungerar mindre bra gällande skrivet språk? Motivera!

7. Har du lärt dig något annat än finska under klasstandemkursen? Om ja, vad?

8. Hur har samarbetet med din tandempartner fungerat? Motivera!

9. Hurdant stöd har du och din tandempartner fått av lärarna?

10. Hur tycker du att klasstandem fungerar som metod att lära sig finska jämfört med en vanlig gymnasiekurs i finska?

11. Skulle du vilja ha en tandemkompis på fritiden? Varför /varför inte?

12. Har du något annat att tillägga?

Tack för din medverkan!